

AHMED ALTUĞ

(1913 – 1949)

Isparta'nın Sav kasabasında doğan Ahmed Altuğ, Risale-i Nur'da Hz. Bediüzzaman tarafından "Savalı Ahmed" ve "Ahmed ve kardeşi Süleyman" diye anılıyor. Ahmed Altuğ'un Süleyman ve Şükrü isminde iki kardeşi vardır. Ağabeyleri Ahmed Altuğ gibi onların da Nur'a muazzam kalem hizmetleri olmuştur.

Ahmed Altuğ ağabeyimizin hizmetlerine geçmeden önce, bir daha erişilmesi çok zor olan destanımsı hizmetlerin merkezi 'Sav' ve 'Sav Kahramanları' hakkında kısa, özet bilgiler vermekte fayda var. Şöyle:

Sav'ın Risale-i Nur'daki bir adı da "Medrese-i Nuriye"dir; "Medrese-i Nuriye olan Sava Köyü... Kast. Lâh. 102" şeklinde onlarca yerde böyle anılmaktadır Sav. Görüştüğümüz Savlı ağabeylerin tamamı da Hz. Üstadın Sav için "Medrese-i Nûriye" dediğini ittifakla söylüyorlar. Acaba, bin nüfuslu, üç yüz elli haneli koskoca bir köye, niçin "Medrese" demişti Bediüzzaman Hazretleri? Bildiğimize göre medrese, bir bina veya bir külliye şeklinde olurdu... Bunun bir sebebi var elbette... Anlatımı gelecek...

Sav'ın tarihi çok eski zamanlara doğru uzanmaktadır. Araştırmalar, 3 bin sekiz yüz senelik bir mazisi olduğunu göstermektedir. Sav kasabasının üç tarafı tepelerle çevrili olup, Davraz Dağı'nın eteklerine kurulmuştur. Davraz Dağı Torosların bir koludur. Yüksekliği 2635 metredir. Eylül aylarında tepelerine kar yağar ve Temmuz ayına kadar kalkmaz. Suyu bol ve temizdir. Sav, şimdiki Isparta–Antalya karayolu üzerindedir, Isparta merkezine uzaklığı 8 kilometredir.

Eski dönemlerde Sav'ın zenginleri hacca gittikçe, Medine'den çok sayıda yetim ve fakir 'Seyyid' çocukları Sav köyüne getirmişler. 'Sav' adı da oradan gelebilir... Hz. Peygamber'e (S.A.V.) salâvat getirmeye işaret bakımından... Araştırmalarım sırasında görüştüğüm Savlı ağabeyler ittifakla bu bilgiyi bize aktarmışlardır.

Davraz Dağı eteklerinde bir yamaç üzerine kurulu olan Sav'ın ilk uğrak yeri Merkez/Dalboyunoğlu Camii'dir. Bu cami ve çevresi 'Aşağı Mahalle'dir. Köyün yukarısına doğru çıkan bir ana cadde vardır; caddenin yokuşu gittikçe dikleşir. En sonlarda Bayram Yüksel Ağabeyin Mustafa Gül ağabeylerin evlerinin üzerine yaptırdığı yedi katlı Dersane-i Nûriye'ye ulaşılır. Anlaşılabileceği gibi köyün 'Yukarı Mahallesi'nde 'GÜL' ailesi ikamet etmektedir. Yaş sırasına göre Ethem Gül, Hafız Mehmed Gül, Mustafa Gül, Ali Gül, Ahmed Gül ile amcaoğulları İsmail Gül ve İbrahim Gül... Bir de Hafız Mehmed'in oğlu Tefvik Gül ve Hafız Mehmed'in kızı tarafından torunu olan Abdulkadir Zeybek Yukarı Mahalle'de oturmaktadırlar... Yukarı Mahalle'de, Bediüzzaman Hazretlerinin Denizli'de hapisaneye götürülürken beraber kelepçelendiği 90 yaşındaki Hasan Can da oturmaktaydı. Parmakları, kalemi matbaa gibi çalışan Hasan Atif Egemen Ağabey, 1943 Denizli mahkemesinden evvel bu evde sekiz ay Risale yazmıştı. Hasan Can, bu metinde ana konumuz olan Ahmed Altuğ ve kardeşlerinin ata akrabalarıdır. Hz. Üstad onları Hasan Can dayının torunu olarak bahseder. Aslında Altuğ kardeşler Hasan dayının öz torunları değildiler. Bu bir taltiftir...

Sav'ın Aşağı Mahallesi'nde Merkez Cami çevresinde ise, başta Risale-i Nur'un -bu köyde- baş müderrisi Hacı Hafız Mehmed Avşar, aynı adlı oğlu Hafız Mehmed Avşar, onun da oğulları Hacı Ahmed Zeki Avşar ve Hafız Bekir Avşar mukimdir. Ayrıca Ahmed Altuğ, Süleyman Altuğ, Şükrü Altuğ kardeşler; Salih Yıldız, Mustafa Yıldız kardeşler; Mehmed Soylu, Ahmed Soylu baba-oğul Aşağı Mahalle'nin mühim nur hadimlerindenidirler. Şükrü Altuğ daha sonraları Yukarı Mahalle'ye bir ev yaparak, oraya taşınmıştır. Sav'ın içlerinde diğer önemli sakinler ise Marangoz Ahmed, Efe Şükrü, Hasan Kurt ve dahası bin kalemlerle Sav kahramanlarındandırlar. Sav kahramanlarını saymakla bitmez... Bu ağabeylerimizin hemen hepsi hakkında 'Ağabeyler Anlatıyor' seri kitaplarımızda bilgi, belge ve fotoğraflar yayınlanmıştır. Kalanları da gün yüzüne çıkarmaya çalışacağız, inşallah.

Sav'ın Yukarı Mahalle sakini 'Gül' ailesi ile Aşağı Mahalle'nin her ferdi kalemlerini mitralyöz gibi çalıştırarak, kâğıt sayfalarına döktükleri harfler sayısınca gülleleri küfrün kalelerine yağdırmışlardır. Risale-i Nur'da bu kahramanların hepsinin de isimleri yazılarak çok sevdikleri Üstad'ları Bediüzzaman tarafından onlarca kere sena ve tebrik edilmektedirler.

Sav kasabasında Yukarı ve aşağı Mahalle levhası ve Aşağı Mahallede Merkez/Dalboyunoğlu Camii

Medrese-i Nûriye/Sav bütün haneleriyle ceberut ve zorbalığın, yokluk ve kıtlığın zirveye ulaştığı bir dönemde, istisnasız kadın-erkek, çoluk-çocuk, genç-ihtiyar, âlim-ümme Risale-i Nur'u divit ucuyla, 'idare' denilen küçük gaz lamalarının ışığında, çoğu zaman dolapların içlerinde gizli olarak on binlerce nüsha çoğaltıp, imana susamış muhtaç gönüllere ulaştırmış efsanevi köyün adıdır. Sav Kahramanları çok tedbirliydi, bin kalem yazdığı halde 1943 Denizli mahkemesine sadece yedi kişiyi alabilmişlerdi. İçlerinden hiçbir hain çıkıp da bu kalem seferberliğini dışarıya sızdırıp, ihbar etmemiştir. Bu tespitlerimizde asla mübalağa yoktur... Sav'da sadece divit ucuyla Risale yazılmamış, altın harflerle tarihî destanlar yazılmıştır...

Sav'ı ve Sav kahramanlarını yazmakla bitmez... Sav'ın her evinden destanımsı hizmet hikâyelerini dinlemek mümkün... Merhum Tevfik Gül ağabey, Hz. Üstad'ı ziyaretlerinde yaşadığı bir hatırayı şöyle anlatmıştı bize: "Üstad'ımız Bediüzzaman Hazretleri Savlı olduğumuzu öğrenince şöyle dedi bize: 'Kardeşlerim! Bütün Âlem-i İslâm Türkiye'ye bağlıdır; Türkiye Isparta'ya bağlıdır; Isparta SAV'A bağlıdır; Sav Risale-i Nur'a bağlıdır; Risale-i Nur Kur'an-ı Azîmüştân'a bağlıdır; Kur'an-ı Azîmüştân da Arş-ı Âlâya bağlıdır.' Sonra Hz. Üstad: 'Ben Sav Karyesini küçük-büyük, avam-havas, taşına-toprağına dua ediyorum; Sava Karyesini Câmî-ül Ezher olarak kabul ediyorum' dedi bize." İşte Sav Bediüzzaman'ın gözüyle böyle...

Hemen akla geliverenin aksine, Hz. Üstad'ın Sav ziyaretleri pek azdır, birkaç keredir. Sebebi var elbette; küfür erbabının bütün gözleri kendi üzerinde odaklanmışken, hizmetin en mühim merkezini hedefe koymamak, zarar vermemek için... Görüştüğümüz bütün ağabeyler: "Hz. Üstad Sav'a pek gelmezdi, fakat gece rüyalarımızda bizi ziyaret eder başımızı, yüzümüzü okşar giderdi. Biz de uyandığımızda daha büyük bir şevk ve heyecanla yazmaya, teksir etmeye devam ederdik" diye anlatıyorlar.

Bediüzzaman Hazretleri Barla'da iken Sav hizmetleri henüz yeşermeye başlamıştı. Barla Lâhikası'nda Sav ve Sav kahramanlarının isimlerinin geçmemesi bu sebeptir. Sav hizmetleri, Hz. Üstad Kastamonu'da iken coşmuş ve parlamıştır. Bediüzzaman Sav'a gelmiyor ama Kastamonu'dan gönderdiği hasbi mektuplarla sevgili talebelerinin fedakârlığını, kahramanlığını zirvelere doğru taşıyordu... "Sav'a, Üstad'ımızdan bir mektup, bir risale geldiğinde hepimiz ağlayarak okur, çoğaltır, Isparta'ya Hüsrev Ağabeye gönderirdik" diye anlatıyor Savlı ağabeylerimiz.

Milaslı Mehmed İnce ağabeyimizin bir merakı, bin kalemli Sav Köyü'nün destanımsı hizmetlerinin Risale-i Nur'da kayda girmesine vesile olmuştur. Böylece, Sav'ın göz kamaştırıcı muhteşem hizmetleri tarihin sisli perdesi altına girmeden bizlere ve gelen nesillere belgelenmiş oluyor. Milaslı İnce Mehmed Ağabey merakla Isparta'ya geliyor, Hüsrev ağabeyin yanındadır. O sırada yanlarında Sav'dan Marangoz Ahmed de vardır. Olay mektupta şöyle anlatılıyor:

"Milâslı Mehmed Efendi, "Bir karyede bin kalemle Nur'a sarılan kardeşlerimizin köyündeki faaliyeti biraz mübalâğalı görmüşler. Ben onun tahkiki için geldim" dedi. Risalet-ün-Nurun bir kerameti idi ki, bu köyün kıymetli, fa'al bir talebesi Marangoz Ahmed yanımda idi. Ben dedim: Vâkıa ben bu köye gitmedim, kardeşlerimden soruyorum, onlar da diyordu: "Kadın-erkek, çoluk-çocuk, Risalet-ün-Nuru yazan bin kalem vardır." Sonra Marangoz Ahmed dedi ki: "Bizim köyümüz, üç yüz elli hanedir. İki hoca, bir hacı, üç adamdan başka bütün evlerimize Risalet-ün-Nur girmiştir. Kadınlara, kız çocuklarına varıncaya kadar yazıyorlar. Hattâ ümmîlerden -kırk yaşından yukarı- yazı yazan on kadar kardeşimiz vardır" cevabında bulundu. Milâslı Mehmed Efendi bu faaliyete hayran oldu."

Talebeniz Husrev

(Sikke-i Tasdik-i Gaybî)

Yanlış anlaşılması için, mektupta geçen “iki hoca, bir hacı, üç adam” meselesini bir vefa borcu olarak burada yazmak gerekiyor. Savlı ağabeylerimize bu meseleyi de sorduk. Cevapları şöyle oldu: “O tarihlerde bu zatlar enaniyetlerine mağlup olsalar da, sonradan onların çocukları, torunları nur talebesi oldular. Hatta evlerini medrese yapanlar da oldu. O hatalar çoktan telafi edilmiştir...”

Sav, akademisyenler ve sosyologlar için muazzam bir araştırma merkezidir. Sav ören yeridir... Bu mübarek Anadolu topraklarında asırlardan beri hükümlen olan Türk-İslam idaresinde hiç görülmemiş zorbalığın hem de en şiddetli bir döneminde, nasıl oluyordu da bir köy topyekûn kalemleriyle seferberlik ilan edip, bir ülkenin kaderini etkilemişti... Sosyologlar bu keyfiyeti araştırmalıdır... Bugünlerin manevi bahar havasını anlamak, orada, Sav’da o günlerde yaşananları araştırmaktan geçiyor diye düşünüyorum... Batının bomboş mitolojik hayal kahramanları bile, Sav fedakârlarına yetişemez... Gönlümüzden geçen şudur: Araştırmacı-akademisyenler çıksın, Sav destanını doktora tezlerine konu yapsınlar. Şimdiden taahhüd ediyorum, elimizde bulunan Sav’la ilgili bütün bilgi, belge ve kayıtlar araştırmacıların emrindedir.

Isparta’nın elbette başka hizmet merkezleri de vardı; başta Isparta’nın merkezi, İslamköy, Atabey, Kuleönü, Çobanisa Köyü, Eğridir, Barla, Bedre, İlâma ve hakeza... Bu beldelerde de çok kahramanca destansı hizmetler yapılmıştır... Sav’daki ise topyekûn bir seferberliktir...

BEDİÜZZAMAN, AHMED ALTUĞ’U ‘SAV’IN BAŞ TALEBESİ’ İLAN ETMİŞTİ

Isparta’nın Sav kasabasında 1913 (1329) yılında doğan Ahmed Altuğ genç yaşında, 1949 senesinde yine Sav’da vefat etmiştir. Ahmed Altuğ, Bediüzzaman Hazretleri tarafından Risale-i Nur’da “Savalı Ahmed” veya “Ahmed ve kardeşi Süleyman” diye anılıyor; Ahmed Altuğ’un Süleyman ve Şükrü isminde iki kardeşi vardır. Ağabeyleri Ahmed Altuğ gibi onların da Risale-i Nur’a çok hizmetleri olmuştur.

‘Savalı Ahmed’ ağabeyimiz hakkında bilgi kaynaklarımız Sav’ın kadim ağabeyleri Tefik Gül (1913-2004), Hasan Kurt (1920-2010) ve Abdulkadir Zeybek (1938-) ağabeylerimizdir. Üçü de o günleri yaşamış ve hizmet seferberliği içinde bulunmuşlardır. Kendileri ile müteaddid görüşmelerimizde Ahmed Altuğ hakkında bize şunları anlatmışlardır:

“Sav Aşağı Mahalle’den Ahmed Altuğ’un risalelerde adı ‘Savalı Ahmed’ diye geçer. Mezar taşında da öyle yazar. Sav karyesine ilk defa Risale-i Nur’u getiren Merkez Camii imamı Hacı Hafız Mehmed Avşar’ın yakınıydı. Risale yazmaya Hacı Hafız’ın teşvikiyle başladı. İslamköylü Hafız Ali Efendi ile irtibatı çok sıkı idi. Onun için Üstad, Savalı Ahmed’e, ‘Hafız Ali’nin vefatından sonra onun vazifesini yapıyor’ diye ilan etmişti. ‘Külliyatın tamamını en az yirmi kere yazdım’ diye söylemişti bize. Çok fedakâr bir nur talebesidir. Çok değerli hizmetleri oldu. Geceyi gündüze katarak çok yazı yazardı. Günde en az elli sayfa yazmadan başka bir işe bakmazdı. Üstad ona Sav’ın baş talebesi ilan etmişti. Ahmed’in Süleyman ve Şükrü adında iki kardeşi vardır. Üç kardeşin hepsi de çok ciddi nur talebesiydi. Kardeşleri gibi küçük kızı Hatice bile yazardı Risaleleri. Üstad’ımız Bediüzzaman Hazretleri, Altuğ kardeşleri, Denizli hapsine götürülürken beraber kelepçelendiği 90 yaşındaki Hasan Can’ın hafidi yani torunu saymıştır. Aslında bu bir taltiftir. Çünkü Ahmed, Süleyman ve Şükrü, Hasan dayının öz torunları değil, kardeşinin torunlarıdır. Hz. Üstadın onlar için ‘Hasan Dayı’nın hafidi’ demesi bir iltifattır. Ahmed Altuğ çok evradı ezkar okurdu. Rahmetli Hafız Mehmed Gül, ‘Ahmed’in keşfi açılmış, hadiseleri olmuş gibi bize önceden anlatıyor’ derdi bize.”

SAVALI AHMED, SAVA MEDRESE-İ NÜRİYE’SİNDE HAFIZ ALİ’NİN YERİNE...

Emirdağ Lâhikası’nda Ahmed Altuğ’un; Sav’ın baş talebesi olduğundan, Sav’ın Medrese olduğundan, Şehid İslamköylü Hafız Ali’nin yerine hizmet ettiğinden, kardeşi Süleyman’dan, kızı Hatice’den, dedesi saydığı Hasan Dayı’dan bahseden bir ifadede altı mesaj var:

“Medrese-i Nuriye’nin eski ve yeni kahramanlarından Marangoz Ahmed’in mektubu, üç-dört cihetten beni mesrur ve minnetdar eyledi. O medresenin baş talebesi namını verdiği Ahmed ise, hem şehid Hafız Ali’nin vazifesini yaptığını, hem Süleyman gibi kıymetli kardeşiyle ve küçük kerimesiyle üç tane Asâ-yı Musa’yı yazmaları ve mübarek Hasan Dayı’nın hafidi olması, beni meraktan kurtardı, hem çok memnun eyledi.”

(Em. Lâh. 159)

Şuâlar kitabında, Hz. Üstadın Denizli’ye götürülürken beraber kelepçelendiği Ahmed Altuğ’un dedesi dediği Hasan Can’dan (Hasan Dayı) şu şekilde bir bahis vardır:

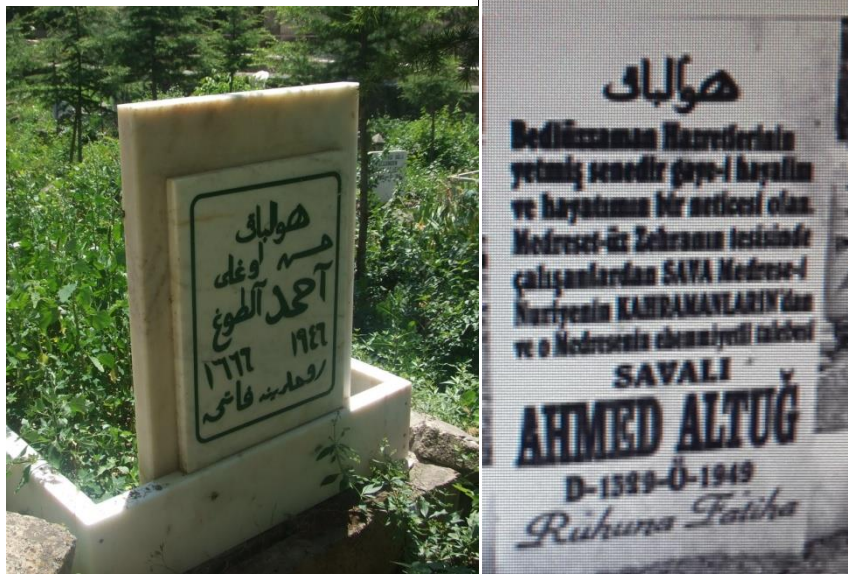
“Hem ben pek çok alâkadar olduğum Sava köyünden çok muhterem bir ihtiyar ile ellerimiz birbiriyle kelepçe edilip geldiğimiz, beni pek çok memnun edip, bununla o mübarek köyün bana şiddet-i alâkasını anladım. O kardeşime ayrıca selâm ederim.”

(Şuâlar 308)

Savlı Ahmed ve kardeşi Süleyman'ın isimleri, çoğu Kastamonu Lâhikasında, ikisi de Emirdağ Lâhikası'nda olmak üzere sekiz kere geçmektedir.

Savlı Ahmed, Sav Merkez Camii'nin minaresinin yanına kardeşi Şükrü ile yan yana defnolunmuştur. Mezar taşında şunlar yazıyor:

“Bediüzzaman Hazretlerinin yetmiş senedir gaye-i hayalim ve hayatımın bir neticesi olan Medreset-üz Zehra'nın tesisinde çalışanlardan SAVA Medrese-i Nûriye'nin KAHRAMANLARIN'dan ve o Medresenin ehemmiyetli talebesi SAVALI AHMED ALTUĞ”

Savlı Ahmed'in Sav Kabristanında bulunan mezarı